

Sosiaali- ja
terveysministeriö

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO

SOSIAALITURVAN MUUTOKSENHAKULAUTAKUNNAN (SAMU:N) TOIMINNASTA VUODELTA 2024

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
HELSINKI 2025**

SISÄLLYS

1.	Yleisarvio ja valmistelu	3
2.	Tulossopimuksen toteutuminen.....	3
2.1	Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta	3
2.2	Arvio toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta	4
3.	Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot	5
4.	Toimenpiteet	6
4.1	Virastolle ehdotetut toimenpiteet	6
4.2	Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet.....	6

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanottonsa SAMU:n toiminnasta vuodelta 2024 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 17.4.2025 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto ja muut selvitykset antavat aiheita.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Vuosi 2024 oli tulossopimuskauden 2024–2027 ensimmäinen. Koko hallinnonalalla vaikutti merkittäväällä tavalla hallitusohjelman tavoite julkisen talouden vahvistamisesta ja sopeuttamisesta sekä edelleen jatkunut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan.

Kokonaisuudessaan STM arvioi, että SAMU:n vuoden 2024 tulostavoitteet on toteutettu lähes suunnitellun mukaisesti. Osa tavoitteista saavutettiin tavoitteen mukaisesti, mutta osaa tavoitteista ei saavutettu täysin. Arvioinnissa on painotettu keskeisiä ja merkittäviä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Arviointiasteikko:

- Tulostavoitetta ei ole edistetty tai
- Tulostavoite on toteutettu osittain tai
- Tulostavoite on toteutettu lähes suunnitellun mukaisesti tai
- Tulostavoite on toteutettu suunnitellun mukaisesti tai
- Tulostavoite on toteutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu STM:n sisäisessä valmisteluryhmässä sekä SVO johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä ja SAMU on antanut siitä palautteen. Sosiaaliturvaministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu perustuu ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon sekä viraston vuoden 2024 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisen arviointi on tehty koko hallinnonalan osalta viiden vaikuttavuustavoitteen seuraintindikaattoreiden perusteella. Kehitys on ollut pääosin tyydyttävää. Tarkempi arvio on luettavissa Hallituksen vuosikertomuksen liitteessä 1. Yksittäisen viraston vaikutusta yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ei raportoida eikä arvioida.

SAMU:n yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta toiminnan tavoite on edistää muutoksenhakijoiden oikeusturvaa toimeentuloturvaan koskevista asioista tuottamalla mahdollisimman nopeasti lainmukaisia, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia yksilöllisesti perusteltuja päätöksiä. Lautakunnan onnistumista seurataan muutoksenhakujen

käsittelyajan, lautakunnan päätösten muutosprosentin sekä kanteluiden määrän osalta.

2.2 Arvio toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta

SAMU:n toiminnan kehittäminen on ollut sosiaali- ja terveysministeriön painopisteenä. Käsittelyaikojen lyhentäminen ja siten muutoksenhakijoiden oikeusturvan parantaminen on ollut tärkein tavoite. Lautakunnan tuloksellisuuteen vaikuttavat suuret valitusmäärät. SAMU:n ydintoiminta, eli valitus- ja poistoasioiden ratkaiseminen, on pyritty pitämään mahdollisimman tehokkaana.

Palvelut

SAMU:n palvelukyvyyn laatua mitataan ratkaistujen valitus- ja poistoasioiden käsittelyajalla. Lautakunnan käsittelyaikaa mitataan kahdella eri tarkastelujaksolla, vuoden ja kuukauden ajanjaksoilla. Tulossopimuksessa tavoitteeksi asetettu koko vuoden 2024 keskimääräinen käsittelyaika 6 kk ei toteutunut käsittelyajan ollessa 7,8 kk (2023 7,0 kk). Joulukuun 2024 keskimääräinen käsittelyaika oli 8,2 kuukautta, tavoite oli 6 kk. Vuoden 2024 käsittelyaikatavoitteet eivät toteutuneet. Ratkaisuaikojen pidentymiseen vaikutti edellisvuonna alkanut saapuneiden asioiden määrän kasvu. Ratkaistujen asioiden määrä väheni myös edellisestä vuodesta. Käsittelyaikojen tulostavoitetta ei voida pitää täysin toteutuneena.

Vakuutusoikeuden ratkaisuihin muutosprosentti oli vuonna 2024 keskimäärin 5,9 prosenttia (2024: 7,2%), joka on alle tulosneuvotteluissa asetetun tulostavoitteen alle 12. Tältä osin sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta saavutti hyvin tavoitteen.

Oikeudenmukaisuuden vaikuttavuustavoitteet toteutuivat edellisvuoden tasossa. Kanteluiden määrä pysyi vähäisenä, kun niitä tehtiin vuonna 2023 ainoastaan 3 kappaletta (v. 2023 4 kpl), ja määrää voidaan pitää hyvänä verrattuna lautakunnan asiamääriin ja tulostavoitteeseen, joka oli alle 10. Tältä osin tulostavoite toteutui hyvin.

	2024	2023
Käsittelyaikatavoite	7,8	7,0
Tulostavoite	6,0	6,0
Päätösten muutos %	5,9	7,2
Muutostavoite %	12	12

Vuonna 2024 arvioitiin SAMU:un saapuvan 43 000 valitusasiaa. Vuonna 2024 lautakuntaan saapui 48 884 valitusasiaa. Uusien valitusasioiden määrä nousi edellisestä vuodesta 6 138 asialla (14 %:a edellisvuodesta). Uusien asioiden lisäksi SAMU:un siirtyi ratkaisemattomia asioita vuodelta 2023 yhteensä 24 506. Vireillä olevien käsittelemättömien asioiden määrä nousi 5 207 asialla (21) % ja oli vuoden lopussa 29 803.

SAMU:n tulostavoitteena oli käsitellä 43 000 valitusasiaa. Lautakunta ratkaisi vuonna 2024 yhteensä 39 033 valitusasiaa. Ratkaisujen määrä laski edellisestä vuodesta 2 486 asialla. Syynä ratkaisutavoitteesta jäämiselle oli asiamäärien suuri vaihtelu. Myös henkilöstön määrän muutokset virkavapauksien ja eläköitymisen johdosta sekä tuottavuusohjelman säästöjen vuoksi vaikutti ratkaisujen määriin. SAMU voi pyrkiä ennakkoimaan saapuvien valitusten määrää paremmin ja huomioimaan odotettavia määriä ratkaisutavoitteissa.

Lautakunnan saavuttamaa tulosta ei voidaan pitää täysin toteutuneena ratkaisujen määrän suhteen.

	2024	2023
Saapuneet asiat koko vuonna	48 884	42 746
Tulostavoite	43 000	40 000
Ratkaistut asiat koko vuonna	39 033	40 712
Tulostavoite	43 000	42 000

Taloudellinen asema (rahoitus) ja toiminnan tuottavuus

Toiminnan taloudellisuutta mitataan päätöksen käsittelyhinnalla, joka oli vuonna 2024 241 euroa, kun vuonna 2023 se oli 230 euroa. Ratkaisun kappalehinta nousi yleisen kustannustason nousun sekä henkilöstöressurssien uudelleen järjestelyn vuoksi, joten tulostavoite (225 euroa) ei aivan toteutunut. Talousarviossa SAMU:lle oli myönnetty 9,237 miljoonaa euroa ja siirtyviä eriä oli 1,917 miljoonaa euroa. Toiminnan kulut olivat 9,245 miljoonaa euroa ja vuodelle 2025 siirtyi 1,729 miljoonaa euroa. Taloudellisten tavoitteiden voidaan arvioida toteutuneen.

Tuottavuutta mitataan ratkaisuinä henkilötyövuotta kohden. SAMU:n tuottavuus oli hyvällä tasolla. Lautakunnassa ratkaistiin tavoitteen mukainen määrä, 407 asiaa henkilötyövuotta kohden, kun tavoite oli 400 asiaa (2022: 400/htv). Tulostavoite saavutettiin tältä osin.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoitteena oli valmistella viraston oma tuottavuusohjelma, joka on valmis toimeenpantavaksi uusien toimitilaratkaisujen myötä. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan ja Samun yhdistymisen valmistelun aloittaminen oli tavoitteena, ja tämä on toteutunut. Sukupuolten tasa-arvoa koskevia tavoitteita seurattiin osana henkilöstöhallintoa. Tulostavoite saavutettiin tältä osin.

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomioid

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut 17.4.2025 tarkastuskertomuksen viraston toiminnasta. Tilinpäätöslaskelmat sekä sen liitetiedot antavat oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä kirjanpitoyksikön tuotoista ja kuluista sekä talou-

dellisesta asemasta valtion talousarviosta annetun lain mukaisesti. Tarkastuksen perusteella talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu eikä tarkastuksessa ole tullut esille olennaista huomautettavaa.

4. Toimenpiteet

4.1 . Virastolle ehdotetut toimenpiteet

Kun otetaan huomioon etuuksien merkitys niitä hakeville, pyrkimystä käsittelyajan lyhentämiseksi on syytä jatkaa. Ministeriö edellyttää, että sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tulosten kohentamiseksi:

- Valitusasioiden ruuhkautumisen estämiseksi käsittelyajat tulee pitää tavoitteiden mukaisina. Tämä edellyttää lautakunnassa toteutettavaa sisäisen toimintaprosessin jatkuvaa kehittämistä, valitusmäärien muutosten ennakointia ja parempaa resurssien hallintaa muutostilanteissa.
- Päätöstuotanto pidetään tehokkaana huolehtimalla toimivista prosesseista ja optimaalisesta henkilöstörakenteesta. Tuottavuusohjelman jatkuminen tulee huomioida ratkaisutavoitteissa.

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Toimenpiteet, joita ministeriö aikoo toteuttaa, jotta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintaedellytykset voisivat parantua:

- Tuottavuusohjelmasta huolimatta riittävät resurssit pyritään turvaamaan. Tavoitteiden saavuttamista seurataan yhteistyössä.
- Samun ja STM:n yhteistyönä pyritään lainsäädännön kehittämisessä huomioimaan muutoksenhakuun liittyviä näkökulmia.

Helsingissä 12.6.2025

Sosiaaliturvaministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

JAKELU

Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja
sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sosiaali- ja terveysministeri
Tarkastuspäällikkö

VN/18394/2025-STM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: